

Miroslav Brož
Milan Kopecký

ČESKOSLOVENSKÉ VOJENSKÉ JEDNOTKY NA VÝCHODĚ

Svědectví dokumentů, fotografií a věcných exponátů
o vzniku a bojové činnosti 1. čs. armádního sboru v SSSR

ČESKOSLOVENSKÉ VOJENSKÉ JEDNOTKY NA VÝCHODĚ

Miroslav Brož, Milan Kopecký

ČESKOSLOVENSKÉ VOJENSKÉ JEDNOTKY NA VÝCHODĚ

Svědectví dokumentů, fotografií a věcných exponátů
o vzniku a bojové činnosti 1. čs. armádního sboru v SSSR

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Tato publikace je jen malou vzpomínkou a poděkováním všem těm, kteří vzali do rukou zbraně a nesmířili se s nacistickou okupací své vlasti – Československa

Miroslav Brož, Milan Kopecký

Kopírovat, překládat a rozmnožovat publikaci bez souhlasu autorů je zakázáno.
Za původnost a věcnou správnost textu odpovídají autoři.

Copyright © Miroslav Brož, Milan Kopecký, 2019
Photos © Miroslav Brož, Milan Kopecký, Viktor Meca, Miroslava Mindárová, MO ČR,
Roman Moravec, sbírka ČSOL, Karel Štusák a VÚA-VHA Praha
Czech Edition © Československá obec legionářská,
Nakladatelství Epoque, Praha 2019

ISBN 978-80-87919-59-0 (Československá obec legionářská)
ISBN 978-80-7557-200-4 (Nakladatelství Epoque)
ISBN 978-80-7557-752-8 (pdf)

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

kniha, kterou jste otevřeli, je v pravém smyslu slova pokladem pro každého, kdo se zájmem vyhledává informace o československých jednotkách za druhé světové války v Sovětském svazu a jejich bojovou činnost na východní frontě chová v náležitě úctě.

Napsat takovou publikaci a doprovodit ji bohatým množstvím obrazové dokumentace by však nebylo možné bez mnohaleté soustavné práce Miroslava Brože. Doslova po desetiletí se setkával s válečnými veterány, mapoval jejich životní osudy, získával cenné doklady o jejich válečném nasazení a všechnu svou práci se zapálením přetavoval do vynikajících knih a článků.

Nebýt Brožovy badatelské činnosti, v řadě případů by váleční veteráni nedostali možnost vyprávět o svých zážitcích, strastech, prožitých hrůzách, ale i radostech, kterých jim osud přinesl častokrát jen poskrovnu. Mnohé cenné dokumenty a fotografie, často unikátní, by byly nenávratně ztraceny, nebo by přinejmenším nenávratně přišly o celou řadu souvislostí, jež se k nim poutají.

Miroslav Brož tak představuje jednoho z nejvýznamnějších ochránců odkazu československých vojáků nejen z východní fronty, neboť jeho prostřednictvím promlouvají svým příkladem a svým hrdinstvím k naší současnosti a budou promlouvat i ke generacím příštím.

Dovolte mi proto, abych na tomto místě jménem svým i jménem Československé obce legionářské věnoval Miroslavu Brožovi poděkování a vyjádřil mu hlubokou úctu a obdiv za vše, co doposud učinil, a co i touto knihou, pro zachování naší vojenské historie a vojenských tradic, činí.

Nemenší poděkování patří Milanu Kopeckému, který se s odhodláním a svědomitostí sobě vlastní ujal přípravy celého materiálu, jenž byl po dlouhé roky upozaděn po nezdařených přípravách k původně plánovanému vydání. Milan Kopecký nemalým způsobem díky své erudici knihu doplnil a obohatil v takové míře, že se stal se svolením Miroslava Brože zcela oprávněně spoluautorem.

Jsem hrdý na to, že právě Československá obec legionářská podpořila vydání této knihy a jsem si jist, že se stane oceňovanou součástí knihovny každého, kdo drží v úctě odkaz našich hrdinů.

plk. v zál. MUDr. Pavel Budinský, Ph.D., MBA
předseda Československé obce legionářské

PROLOG	9
1. ČS. SAMOSTATNÝ POLNÍ PRAPOR V SSSR	11
1. ČS. SAMOSTATNÁ BRIGÁDA V SSSR	19
1. ČESKOSLOVENSKÝ ARMÁDNÍ SBOR V SSSR	47
ČESKOSLOVENSKÁ OBEC LEGIONÁŘSKÁ VE 20. A 21. STOLETÍ	481

ÚVODEM

Každým rokem, nejen v souvislosti s jubilejními oslavami, si připomínejme válečnou výročí a s úctou pohlížejme na hrdinství a statečnost, kterou prokázali příslušníci čs. vojenských jednotek v SSSR od Sokolova až do osvobození Prahy. V důsledku neúprosného běhu času se totiž nejenže snižuje počet přímých pamětníků bojů, ale zároveň se časově vzdalujeme od událostí z let druhé světové války, což posiluje trend k zapominání. Pro stále větší část lidí, zvláště pak mladých, je rok 1945 téměř zapomenutou minulostí. Posláním této obrazové knihy je proto stát se platnou a plnohodnotnou součástí procesu, v jehož průběhu paměti fungují jako „lék proti zapominání“. Karpatsko-dukelská operace, připravená na pomoc Slovenskému národnímu povstání, zahájila přímé osvobozování Československé republiky, na kterém se vedle sovětských vojáků podíleli i českoslovenští a slovenští vojáci a partyzáni. Zasazení 1. čs. armádního sboru v SSSR na směr hlavního útoku představovalo naplnění vysněného cíle všech jeho příslušníků, s nímž odcházeli z okupované vlasti do zahraničí a který je provázel od prvního boje čs. vojenské jednotky v zahraničí u Sokolova přes boje u Kyjeva až po osvobozování pravobřežní Ukrajiny. Rozhodnost, velká odvaha a statečnost, kterou v těchto bojích prokázali, se staly základem úspěchů také v neobyčejně těžkých bojích na Dukle. Nemálo bojovníků, kteří se účastnili zmíněných urputných bojů, si po více jak půl století uchovávalo vedle svých vzpomínek i řadu vzácných dokumentů, fotografií a osobních věcí, které dokumentují jejich válečnou část života. Po kladném ohlasu na publikaci „Válečné dokumenty vypovídají“ jsem díky velké laskavosti a pochopení nejen samotných příslušníků čs. zahraniční armády, ale i jejich rodin získal další hodnotný unikátní materiál, jenž je v mnoha případech poprvé uveřejněn právě v této knize. Záměrem obrazové publikace je vedle dokumentární fotografie, která má své nezastupitelné místo v rekonstrukci historických událostí, představit vám některé příslušníky čs. vojenských jednotek v SSSR a jejich dochované dokumenty a věcné exponáty. Využitím historických materiálů pak čtenářům ještě více přiblížit osudy a bojovou činnost Čechoslováků na Východě, respektive alespoň části příslušníků čs. vojenských jednotek, kteří položili své životy za obnovu národní a státní svrchovanosti tehdejší Československé republiky, ale i těch, co se dožili míru a zaslouží si naše poděkování a úctu. Nová obrazová publikace pod názvem Československé vojenské jednotky na Východě má po získání dalších nových dokumentů, faktů a fotografií především přiblížit bojovou cestu 1. čs. armádního sboru v SSSR, čímž se do značné míry liší od předešlé obrazové publikace „Válečné dokumenty vypovídají“. Z pochopitelných důvodů však nebylo možné zajistit u každé osobnosti stejný počet informací, dokumentů a věcných exponátů, publikováno mohlo být pouze to, co se do dnešních dnů zachovalo. Zůstává totiž skutečností, že značné množství jedinečných fotografií, dokumentů a jiných písemností bylo zničeno nejen v průběhu bojů, ale i v dalších poválečných letech, kdy se řada příslušníků čs. zahraniční armády stala po únoru 1948 obětí komunistického režimu, který nad vlastenectví, odvahu a statečnost postavil slepou poslušnost. Mnoho osobních památek na dobu strávenou na frontě v podobě dokumentů či fotografií zabavila a zničila Státní bezpečnost. V publikaci jsou zařazeny materiály i některých jedinců, kteří po skončení války zapomněli na své ideály, zejména v padesátých letech, později i v normalizačním procesu po roce 1968. Ale i tyto osoby patří k dokreslení a pochopení historie čs. vojenských jednotek v SSSR. Publikace, sestavená díky vstřícnosti Československé obce legionářské, nemá za cíl hodnotit jednotlivé osobnosti čs. zahraniční armády, ale formou originálních dokumentů a fotografií představit širší veřejnosti hrdinství a vlastenectví našich předků.

Miroslav Brož

PROLOG

Mnichovskou zradou začalo jedno z nejtragičtějších období v našich dějinách. V první polovině března 1939 se rozpadl zbytek Česko-Slovenska, dne 14. března vznikla „samostatná“ Slovenská republika a 15. března 1939 byl zřízen Protektorát Čechy a Morava. Ihned po 15. březnu odchází mnoho poctivých českých a slovenských vlastenců do zahraničí, aby se zbrani v ruce bojovali za osvobození vlasti. První cesta většiny z nich vedla do sousedního Polska. Již od května 1939 přicházejí do Krakova první českoslovenští emigranti a utvářejí vojenskou skupinu, která se v červnu, kdy se počet uprchlíků neustále zvětšoval, přemístila do nového barákového tábora v Malých Bronovicích na předměstí Krakova.

Zástup dobrovolníků před konzulátem, druhý zleva Richard Tesařík, pozdější Hrdina Sovětského svazu, Krakov, srpen 1939

Na základě rozhodnutí francouzské vlády vyhradit v Cizinecké legii určitý počet míst pro československé občany, začaly odjíždět první transporty čs. uprchlíků do Francie. Dne 15. srpna 1939 odjíždí poslední transport, převážně letců. Polská vláda, která uznala Slovenskou republiku, zpočátku neumožnila vznik samostatné čs. vojenské jednotky na svém území. Teprve 3. září se

čs. jednotce v Polsku dostalo oficiálního uznání dekretem prezidenta Polské republiky, jímž byl Legion Čechů a Slováků v Polsku prohlášen za samostatnou čs. vojenskou jednotku, jež byla začleněna do polské armády. Velitelem čs. legionu se stal podplukovník Ludvík Svoboda. Po rozhodnutí Hlavního štábu polské armády odjíždí 682 příslušníků legionu směrem ke Lvovu a jejím cílem se stává výcvikový tábor v Lešné u Baranovic. Po přepadení Polska německou armádou v září 1939 ustoupila čs. vojenská jednotka (legion) spolu s polským vojskem ze svého výcvikového tábora směrem k hranicím tehdejšího Sovětského svazu. Bojů s nacistickými vojsky se účastnila i část československých vojáků u polského města Tarnopol. Polská armáda převzala do svých řad i malou část čs. letců. Po porážce polské armády opustila 18. září 1939 skupina československých letců svazek polského letectva a zamířila do prostoru Luck-Rovno-Kvasilov, na území tzv. české Volyně. Zde u našich krajanů našli čs. letci útočiště. V té době byla tato východní část Polska již obsazena Rudou armádou a přičleněná k SSSR. Téhož dne (18. září) se i naše čs. vojenská jednotka setkala se sovětskými vojáky. Toto setkání však znamenalo zajetí a internaci, příslušníci bývalého čs. legionu jsou postupně dopraveni do internačního tábora v Kamenci Podolském, poté je čekala složitá cesta přes další internační tábory – Olchovce, Jarmolince, Oranky, Suzdal a opět Oranky. V průběhu let 1940–1941 byla podstatná část internovaných vojáků z bývalého čs. legionu, který se na sovětském území přejmenoval na Východní skupinu čs. armády, postupně po skupinách odeslána ze SSSR, zpočátku do Francie. Z někdejší čs. vojenské jednotky v Polsku zůstalo nakonec jen 93 důstojníků a poddůstojníků, a to jako velitelský a instruktorský kádr pro budování příštích čs. vojenských jednotek na území SSSR. Avšak teprve po přepadení Sovětského svazu hitlerovským Německem (22. června 1941) se vytvořily příznivé podmínky pro zahájení jednání o vytvoření čs. vojenských jednotek v SSSR.

Suzdal – další místo pobytu čs. vojenské skupiny

1. ČS. SAMOSTATNÝ POLNÍ PRAPOR V SSSR

Vznik a první bojové vystoupení československé
vojenské jednotky u Sokolova

Právním podkladem pro vznik 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR byla „Úmluva mezi Svazem sovětských socialistických republik a Republikou československou“, uzavřená 18. července 1941. Tato úmluva znamenala uznání čs. vlády v zahraničí a po právní stránce i negaci násilného zániku Československé republiky, zároveň ji zařadila mezi plnoprávní partnery protihitlerovské koalice. Na tuto úmluvu pak navazovala „Vojenská úmluva mezi vrchním velitelstvím SSSR a vrchním velitelstvím československým“ ze dne 27. září 1941. Na základě těchto úmluv přijala sovětská vláda konkrétní opatření a vytvořila podmínky pro nově vznikající čs. vojenskou jednotku v SSSR. Ubytovacím prostorem se pak stalo městečko Buzuluk v Orenburské oblasti. Nábor do čs. vojenské jednotky v Buzuluku vyhlásil náčelník Čs. vojenské mise v SSSR plukovník Heliodor Píka prostřednictvím rozhlasu v polovině ledna 1942. K prvnímu březnu měla již jednotka 468 mužů i žen, Čechů, Slováků a Podkarpatorusů, mezi nimiž byli i občané SSSR, české a slovenské národnosti.

Nápis nad vchodem do budovy štábu velitelství čs. vojenské jednotky v Buzuluku

Nově příchozí dobrovolníci v Buzuluku

Po ukončení usilovného výcviku opustil 30. ledna 1943 1. čs. samostatný polní prapor Buzuluk, kde zůstal jen záložní pluk. Transport č. 22904 odvážel na frontu 974 vojáků, z toho 38 žen. Na snímku zástupce velitele praporu npor. Bohumír Lomský (během přesunu na frontu povýšen do hodnosti kapitána) podává hlášení veliteli praporu plk. Ludvíku Svobodovi před nástupem do vlaku.

**Velení 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR
(do 24. 3. 1943)**

Velitelství praporu
 Velitel praporu: plk. Ludvík Svoboda
 Zástupce velitele: kpt. Bohumír Lomský
 Náčelník štábu: npor. Otakar Richter-Rytlíř
 Zástupce náčelníka štábu: npor. Jaroslav Zhoč-Ernest
 Zpravodajský důstojník: čet. Vojtěch Ekstein-Urban
 Spojovací důstojník: npor. Miroslav Šmolčas
 Zbrojní důstojník: ppor. Konstantín Hübner
 Chutnický důstojník: ppor. Maxmilián Holzer, por. Arnošt Friedmann
 Hospodářský praporek: npor. Jaroslav Zhoč-Ernest
 Proviantní důstojník: čet. Zoltán Wollner
 Vozatajský důstojník: npor. Rudolf Kellner-Rosický
 Osvětový důstojník: čet. Bedřich Rejček, čet. Jan Mareš
Šéftábor praporu: por. František Engel
Pomocná rota: npor. Jaroslav Zhoč-Ernest
Četa automatů (rozvědělků): ppor. Antonín Sechur
Četa zákopníků: rtm. Karel Novotný, rtm. Karel Baláz
Oddíl polních četníků: rtm. Michal Ština
Pěší rota 1: npor. Otakar Jaroš, rtm. František Němec, npor. František Sedláček
Pěší rota 2: npor. Jan Kudlíc, rtm. Richard Tesářík, npor. Jaroslav Zhoč-Ernest
Pěší rota 3: npor. Vladimír Janko
Kulometná rota: npor. Jaroslav Lohrer-Lam, ppor. Albert Elviš
Protitanková rota: ppor. Josef Kosík
Minometná rota: por. Václav Druček

**Organizace a početní stavy
1. čs. samostatného polního praporu
v SSSR (leden 1943)**

**Početní stav 1. čs. samostatného polního praporu před odjezdem na frontu
(30. 1. 1943)**

Důstojníci	26
Rotmistři	10
Poddůstojníci	237
Vojáci	663
ženy	7 poddůstojnic 31 vojáků
Čelkem	974 osob

**Organizace 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR
(leden 1943)**

Velitelství praporu

1. rota
 Velitelské družstvo
 Zdravotnické družstvo
 1. četa
 2. četa
 3. četa
 Minometná četa

2. rota
3. rota

Kulometná rota

Velitelské družstvo
 Zdravotnické družstvo
 1. četa
 2. četa
 3. četa

Protitanková rota
 Velitelské družstvo
 1. četa PT pušek
 2. četa PT pušek
 Četa kanonů PT

Minometná rota

Velitelské družstvo
 Zdravotnické družstvo
 1. četa
 2. četa
 3. četa
 Minometná četa

Pomocná rota
 Velitelská četa
 Četa polních četníků
 Četa automatů
 Četa zákopníků
 Hospodářská správa
 Zásobovací četa
 Zdravotní četa
 Spojovací četa

Základní a významné změny v průběhu druhé světové války přinesl rok 1943. Rudá armáda dosáhla dosud nejvýznamnějšího úspěchu ve válce – vítězství v bitvě u Stalingradu. Válčný rok 1943 tak znamenal nejen přelom ve druhé světové válce na sovětsko-německé frontě, ale byl i významným přelomem pro československý zahraniční odboj. Také první bojové vystoupení 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR pod velením podplukovníka Ludvíka Svobody, k němuž došlo ve dnech 4.–13. března 1943 v prostoru Sokolova na Ukrajině, mělo velký ohlas jak v okupované vlasti, tak i v ostatních státech protinacistické koalice. Statečný boj československých vojáků v prvním boji na sovětsko-německé frontě tak vytvořil i předpoklad k budování vyšších čs. jednotek na území tehdejšího Sovětského svazu.

Kostel, stanoviště velitele obrany Sokolova nadporučíka Otakara Jaroše

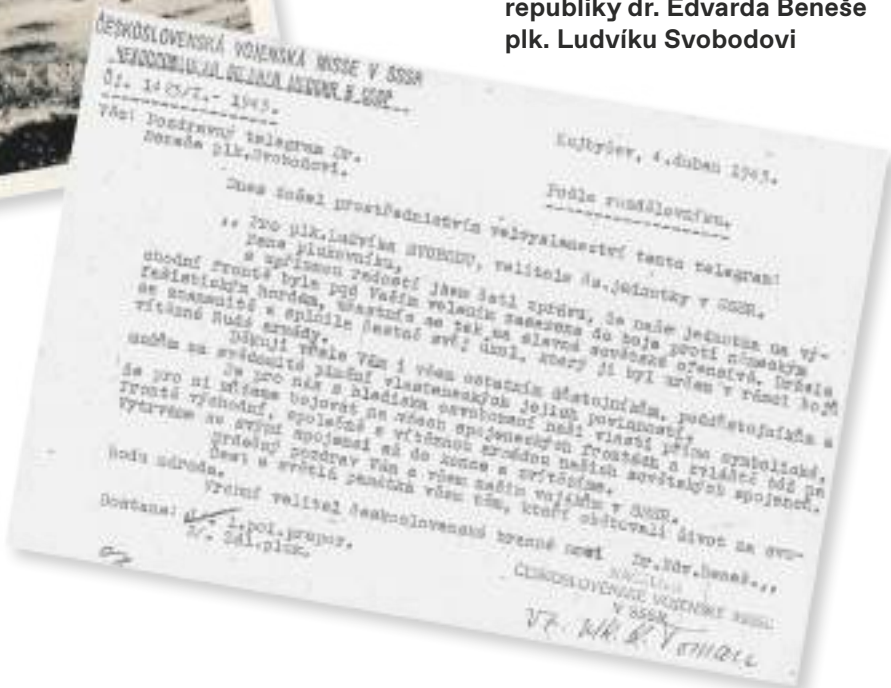
Boj obránců Sokolova, jak byl ztvárněn na diorámě v muzeu, které se dnes nachází v Sokolovu na Ukrajině

Pozdravný telegram prezidenta republiky dr. Edvarda Beneše plk. Ludvíku Svobodovi

Čs. medaile Za chrabrost před nepřitelem (za boj u Sokolova bylo vyznamenáno 77 příslušníků praporu)

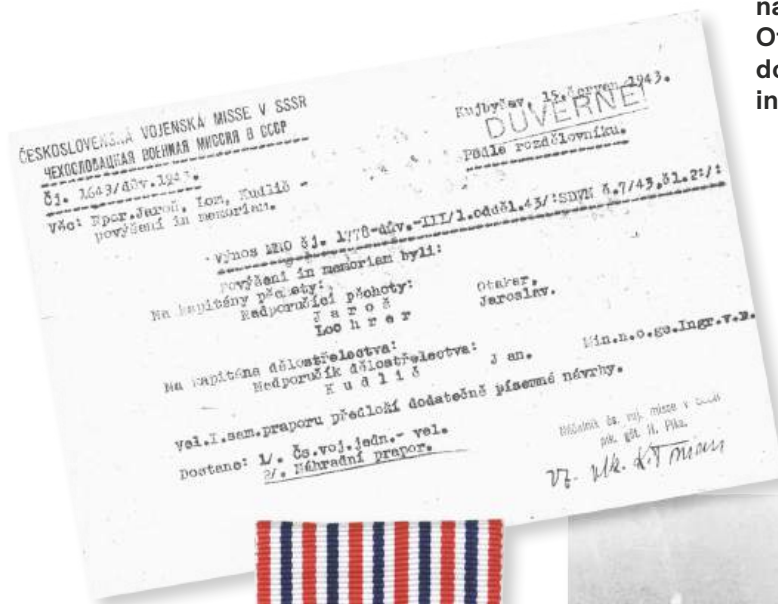
Kapitán in memoriam Otakar Jaroš

*1. 8. 1912 Louny – †8. 3. 1943 Sokolovo (Ukrajina)

Důstojník telegrafního vojska z povolání, absolvent vojenské akademie v Hranicích, od roku 1939 příslušník Legionu Čechů a Slováků v Polsku. V roce 1942 byl prezentován u čs. vojenské jednotky v SSSR. V Buzuluku převzal funkci velitele poddůstojnické školy, poté se stal velitelem 1. roty 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR. Padl 8. března 1943 jako velitel obrany Sokolova. Za vzorné plnění bojových úkolů a prokázanou osobní odvahu a hrdinství v boji u Sokolova mu byla jako prvnímu vojákovvi zahraniční jednotky udělena výnosem prezidia Nejvyššího sovětu SSSR nejvyšší sovětská vyznamenání – Řád Lenina, medaile Zlatá hvězda a titul Hrdina Sovětského svazu in memoriam. Posmrtně byl povýšen do hodnosti kapitána a vyznamenán Hvězdou I. stupně Čs. vojenského řádu bílého lva Za vítězství, Čs. válečným křížem 1939 a Sokolovskou pamětní medailí. V roce 2008 mu byl udělen Kříž obrany státu MO ČR in memoriam.

Výnos o povýšení
nadporučíka
Otakara Jaroše
do hodnosti kapitána
in memoriam

Zlatá hvězda Hrdiny
Sovětského svazu

Čs. válečný kříž
1939 (za boj u Sokolova
bylo vyznamenáno
88 příslušníků, z toho
25 in memoriam)

Nastoupená čestná jednotka se zástavou 1. čs. samostatného polního praporu při čtení rozkazu o vyznamenání za Sokolovo, zleva Zoltán Wollner, Nikolaj Šumanský, praporečník Osvald Šafařík, Josef Kosík a Vladimír Černý

Sovětská vláda vysoce ocenila bojové vystoupení 1. čs. samostatného polního praporu v SSSR v bitvě u Sokolova. Celkem 87 příslušníků bylo vyznamenáno vysokými sovětskými řády a medailemi, řada z nich obdržela vyznamenání in memoriam.

**Dekrety k Sokolovské pamětní medaile
na jména Karel Markus, Rudolf Šimáček,
Jaromír Machač a František Engel**

Ludvík Svoboda

Sokolovská
pamětní medaile

**Za zásluhy v bojích
u Sokolova bylo veliteli
1. čs. samostatného
polního praporu uděleno
nejvyšší sovětské
vyznamenání – Řád Lenina
(Moskva, 26. dubna 1943)**

Setkání prezidenta republiky Ludvíka Svobody s účastníky bitvy u Sokolova, březen 1968

Četař Ivan Serbajlo, bývalý příslušník protitankové rotы 1. čs. samostatného polního praporu

Účastníci bitvy u Sokolova přebírají Řád rudé hvězdy, na snímku třetí zprava Alexander Beer, vedle stojící Anna Benešová

Dekret k propůjčení Řádu rudé hvězdy u příležitosti výročí bitvy u Sokolova

Řád rudé hvězdy, který obdržela řada bývalých příslušníků praporu (čs. vyznamenání udělované od poloviny padesátých let)

U příležitosti 60. výročí bitvy u Sokolova obdržela řada dosud žijících příslušníků praporu Záslužný kříž ministra obrany České republiky

Bývalý velitel minometného roje 2. rotы 1. čs. samostatného polního praporu, na začátku 21. století místopředseda Čs. obce legionářské plukovník v.v. Alexander Beer po 65 letech navštívil místo bojů u Sokolova. Snímek pořízen v Taranovce 7. března 2008.

1. ČS. SAMOSTATNÁ BRIGÁDA V SSSR

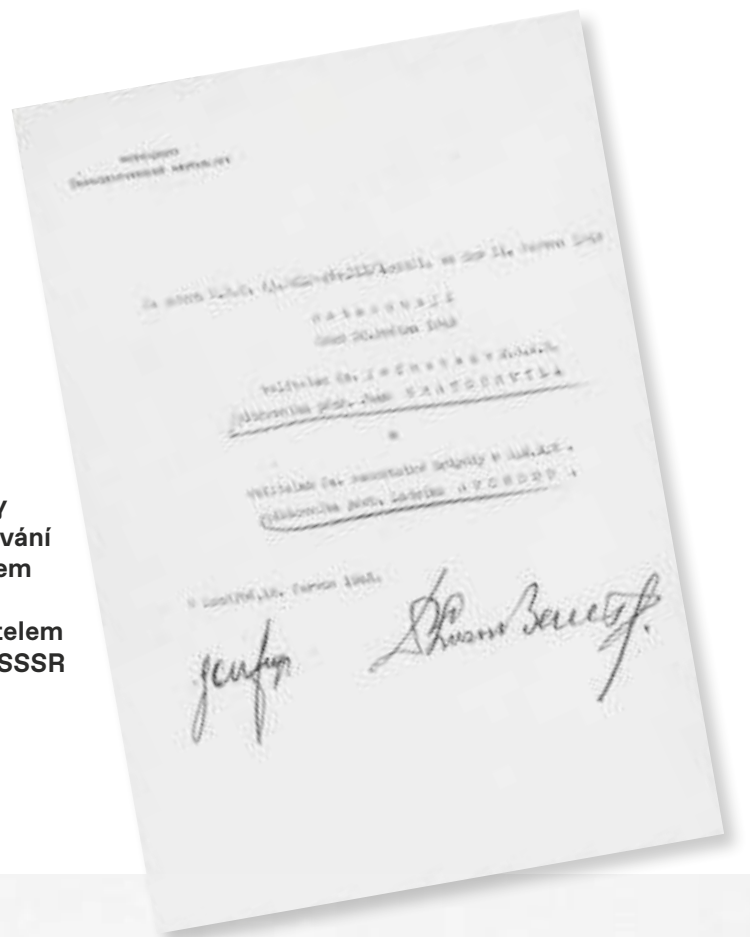
Boje o Kyjev, Vasilkov-Fastov, Rudu, Bílou Cerkev a Žaškov

Po bojích u Sokolova byl 1. čs. samostatný polní prapor stažen z fronty, aby mohl být doplněn o nové dobrovolníky. Po měsíčním odpočinku ve vesnici Veseloje přijel 9. května 1943 do Novochooperska, kde byl po příjezdu záložního pluku z Buzuluky a bývalých příslušníků slovenské armády, kteří přešli na stranu Rudé armády, postupně doplněn. Začátkem června se počty čs. jednotek v SSSR natolik zvýšily, že mohla být provedena jejich reorganizace. Z dosavadního záložního pluku a 1. čs. samostatného polního praporu byla utvořena 1. čs. samostatná brigáda v SSSR, která již čítala více než 3 000 vojáků. Posléze byla zřízena důstojnická a poddůstojnická škola a řada příslušníků odeslána do sovětských učilišť. Mimoto byli k brigádě přiděleni sovětské instruktoři. Čs. brigáda byla doplněna i důstojníky, kteří přijeli z Velké Británie. V září 1943 brigáda dokončila polní výcvik ostrou střelbou a dosáhla bojeschopnosti. Organizace 1. čs. samostatné brigády v SSSR zahrnovala dva pěší prapory, dělostřelecký pluk, tankový prapor, ženijní a spojovací rotu, rotu velkorážných protiletadlových kulometů, protiletadlovou baterii, štábní a pomocnou rotu a další týlové jednotky.

Budova velitelství 1. čs. samostatné brigády v Novochoopersku

**Rozkaz prezidenta republiky
dr. Edvarda Beneše o jmenování
plk. Jana Kratochvíla velitelem
čs. jednotek v SSSR
a plk. Ludvíka Svobody velitelem
1. čs. samostatné brigády v SSSR**

Město Novochoopersk

